

Matkailututkimus 9: 2, 7-21 (2013)

©Suomen matkailututkimuksen seura



Matkailun kokonaisjärjestelmä ja matkailututkimus Suomessa

Johan R. Edelheim^a & Jatta Nousiainen^b

^aMatkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (MTI) & Taylor's University, Malaysia

^bMatkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (MTI), Rovaniemen ammattikorkeakoulu

The Whole Tourism System and tourism research in Finland

Neil Leiper developed throughout the end of the last millennium an overarching theory – The Whole Tourism System (WTS) – to describe the complexity of tourism for decision makers to use, and for academics to contemplate and apply. Leiper's intention was to show how tourism can be understood as an interconnected system, rather than non-related components that are managed separately. WTS is still today one of the best recognised systemic attempts to describe the components included in tourism, without being overly complex. The Finnish Journal of Tourism Research (FJTR) publishes academic articles in Finnish, Swedish, and English offering an opportunity to reach a Finnish tourism research audience in their mother tongue. This theoretical article aims at supporting future tourism research by presenting the WTS to a wider Finnish audience, and conducting a content analysis of the 13 FJTR editions published so far. The article organises the FJTR content according to the components of WTS to see how well the theory incorporates the 'whole' of tourism and which components Finnish tourism research so far has emphasised. Furthermore, the article points out potential gaps in the research. Findings portray a major focus of research aimed at destinations and tourists, and to some extent on tourism industries, thus almost totally neglecting research about generating regions and transit routes.

Keywords: Leiper, Whole Tourism System (WTS) theory, Finland, Tourism research

Johdanto

Suomen matkailututkimuksen seuran julkaisema Matkailututkimus-lehti on ilmestynyt vuodesta 2005 alkaen, ja sitä voidaan pitää luonnollisena osana Suomen matkailututkimuksen kenttää. Seuran jäsenten mukaan lehden toimittaminen nähdään jopa seuran tärkeimpänä tehtävänä (Räikkönen, 2012). Ensimmäisestä lehdestä alkaen kotimaisen julkaisun tehtäväksi on viitotettu ”seurata alalla tapahtuvaa laajaa tutkimustoimintaa ja tuoda esille varsinkin suomalaisten panos siinä” (Kostiainen et al., 2005, s. 3). Julkaistuja artikkeleita, katsauksia, puheenvuoroja sekä pääkirjoituksia lukemalla saa hyvän yleiskuvan yhdeksän vuoden aikana tapahtuneesta tutkimustoiminnasta sekä matkailututkimuksen itseymmärryksen kasvusta oman foorumin kautta.

Matkailun tutkimus aiheena on tähän mennessä esiintynyt lähinnä pääkirjoituksissa, keskusteluissa sekä puheenvuoroissa (esim. Toivonen, 2006 ja 2009; Saarinen, 2008a ja 2008b; Honkanen, 2008 ja 2009 sekä Räikkönen, 2010 ja 2011) mutta ei artikkeleissa eikä katsauksissa. Tämä yllättävä huomio johti käsillä olevan artikkelin kirjoittamiseen. Matkailututkimus-lehden kirjoituksia analysoimalla pyritään kertomaan, mitä matkailututkimuksen kentällä Suomessa tutkitaan ja mitä ei tutkita. Yksi artikkelin tavoitteista on, että tulevaisuudessa tutkimukset ja niiden tuottama tieto palvelisivat entistä paremmin kaikkia matkailun sidosryhmiä – niin tieteellisiä, julkisia kuin yksityisiä – ja että ne voisivat soveltaa tutkimustietoa omiin tarpeisiinsa.

Suomalaista matkailututkimusta julkaistaan monessa eri muodossa, joten yhden tiedejulkaisun tarkastelu antaa vain osittaisen kuvan kokonaisuudesta. Saarinen (2008a, s. 4) toteaaakin, että ”lehden kansien ulkopuolelle jää runsaasti tutkimustoimintaa”. Toivonen (2006 ja 2009) on ansiokkaasti tarkastellut suomalaisia matkailututkimuksen raportteja ja arviointeja, ja hän toteaa, että ”*tarvittaisiin systemaattinen tutkimus suomalaisen matkailututkimuksen volyymin, aihepiireistä, tieteenaloista, kansainvälisyydestä ja ennen kaikkea metodeista ... selvityksen jälkeen meillä olisi vankka pohja matkailututkimukseen liittyvälle tiedepoliittiselle keskustelulle*” (Toivonen, 2006, s. 83). Vuoden 2008 jälkeen Matkailututkimus-lehdessä ei ole julkaistu kansallisia eikä tapauskohtaisia raportteja matkailun tutkimuksesta. Tällaisia ”sisältäpäin” tehtyjä katsauksia olisi kuitenkin tarpeellista julkaista, sillä ne antavat hyvän reflektointiperustan kaikille matkailun tutkijoille.

Matkailututkimusta julkaistaan Matkailututkimus-lehden lisäksi Suomessa myös muiden tiedealojen julkaisuissa (Saarinen, 2003) sekä kansainvälisesti erilaisissa matkailu-, vieraanvaraisuus-, tapahtuma-, ja vapaa-aikatutkimuksen tiedejulkaisuissa, joita on vastikään Trinetin keskustelufoorumilla käydyin keskustelun mukaan maailmassa yli 250 kappaletta (McKercher, 2013). Matkailututkimus-lehti on sinänsä poikkeava julkaisu, sillä se on ainut matkailun tiedealalle erikoistunut lehti, jossa suomalaiset tutkijat saavat julkaista tutkimuksensa äidinkielellään suomalaiselle lukijakunnalle (Räikkönen, 2010, s. 5–6). Näin lehti palvelee matkailun suomenkielistä opetusta ja käsitteiden hallintaa, kun alaa opiskelevien ei tarvitse

lukea ainoastaan englanninkielistä matkailututkimuskirjallisuutta. Tämän artikkelin tarkoituksena on kirjallisuuskatsauksen lisäksi esitellä teoreettinen malli, jonka avulla matkailututkimusta on mahdollista tarkastella osana suurempaa kokonaisuutta. Laaja-alaisen tarkastelun myötä voidaan tulevaisuudessa entistä paremmin tunnistaa tämänhetkisiä tiedonpuutteita ja -tarpeita.

Matkailun kokonaisjärjestelmä – teoreettinen tausta

Neil Leiper oli australialainen matkailututkija, joka ennen akateemista uraansa työskenteli useita vuosia matkailualalla sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Laajan kokemustaan ansiosta Leiper suhtautui hyvin kriittisesti liian yksinkertaisten teorioiden soveltamiseen erinäisissä käytännön tilanteissa (Hall & Page, 2010). Hänen mielestään matkailua voidaan parhaiten johtaa, hallita ja tieteellisesti tutkia, jos sillä on selkeästi määritetty teoreettinen kehys (2004). Leiper julkaisi vuodesta 1979 alkaen, ennenaikaiseen poismenoonsa asti vuonna 2010, erilaisia versioita matkailun kokonaisjärjestelmästä (englanniksi: Whole Tourism System – WTS). Leiperin teoria on edelleen yksi eniten sovelletuista matkailututkimuksen teorioista (Hall & Page, 2010), mutta teoriaa on myös kritisoitu tietyn rajoittuneisuuden vuoksi, kuten artikkelissa myöhemmin tuodaan esille.

Järjestelmä on ryhmä erillisiä keskenään vuorovaikutuksessa olevia osatekijöitä, jotka yhdessä muodostavat toimivan kokonaisuuden (Weaver & Lawton, 2010). Järjestelmäajattelu syntyi 1930-luvulla vastineeksi tuolloin vallinneelle mekanistiselle ajattelulle, joka kohteli koko maailmaa ikään kuin säännönmukaisesti ja ennakoitavasti toimivana koneena. Järjestelmäajattelu mahdollisti monimutkaisten kokonaisuuksien selkeän kuvaamisen ja tutkimisen (Leiper, 2004). Järjestelmäajattelussa järjestelmät toimivat yleensä hierarkkisesti, jolloin pienemmät osajärjestelmät ovat osa laajempaa kokonaisjärjestelmää. Huomio kiinnittyy yksittäisten osien toiminnan ohella osien väliseen vuorovaikutukseen. Esimerkiksi kehon toimintoja voidaan kuvata muun muassa hengitys-, verenkierto- ja ruoansulatusjärjestelminä, jotka yhdessä muodostavat kokonaisjärjestelmän – kehon. Keho puolestaan antaa ihmiselle mahdollisuuden olla osa laajempaa yhteiskunnallista järjestelmää. Matkailun kaltaisten monimutkaisten ilmiöiden kokonaisvaltaiseen hahmottamiseen järjestelmäajattelu tarjoaa oivan apuvälineen.

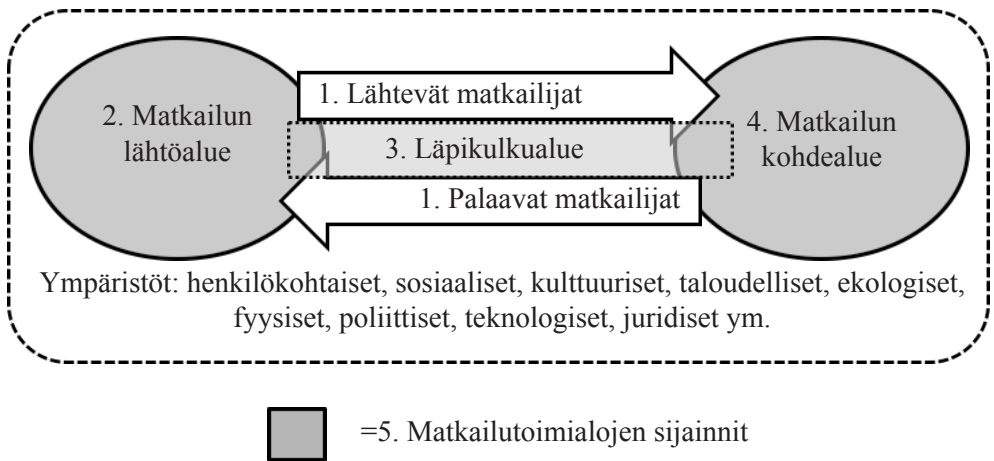
Leiperin lisäksi muutkin tutkijat ovat käyttäneet järjestelmäajattelua kuvatessaan matkailua (ks. esim. Hall, 2007a; Mathieson & Wall, 1982; Mill & Morrison, 1985). Lähtökohtana on järjestelmien jakaminen suljettuihin ja avoimiin. Suljetun järjestelmän perusominaisuus on, että se ei reagoi ulkoisiin tekijöihin eikä toimi vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Tällaiset järjestelmät ovat melko harvinaisia; ne ovat enimmäkseen laboratorioissa toimivia suljettuja ympäristöjä. Avoimet järjestelmät puolestaan toimivat sisäisesti systemaattisesti, mutta toiminnot voivat muuttua ulkoisten tekijöiden vaikutuksesta (Bertalanffy, 1973). Matkailussa on kyse avoimesta järjestelmästä, joka on hyvin herkästi vuorovaikutuksessa ulkoisten tekijöiden kanssa (Leiper, 2004; Weaver & Lawton, 2010).

Leiperin kehittämässä matkailun kokonaisjärjestelmässä on viisi osaa:

1) ainakin yksi matkailija

- 2) ainakin yksi lähtöalue
- 3) ainakin yksi läpikulkualue
- 4) ainakin yksi matkailun kohdealue ja
- 5) matkailutoimialat sekä

näihin kaikkiin kiinteästi liittyen matkailun toimintaympäristöt (Kuvio 1). Huomionarvioista on, että Leiper selkeästi määritteli järjestelmän avoimeksi myös osien määrän suhteen: jokaisessa kohdassa nimetään ”ainakin yksi” mutta ei suljeta pois mahdollisuutta, että todellisuudessa olisi olemassa monta matkailijaa, monta kohdealuetta jne. Tätä osaa teoriasta on kritisoitu jälkepäin, mutta kritiikin esittäjät eivät ole perehtyneet Leiperin alkuperäiseen kirjoitukseen (2004), jossa tämä monimuotoisuus on selkeästi todettu.



Kuvio 1: Matkailun kokonaisjärjestelmä (Leiper, 2004, s. 53)

Matkailija (tourist) on järjestelmän perusedellytys, sillä ilman matkustavia henkilöitä ei ole matkailua. Huomattava osa matkailua koskevista tutkimuksista keskittyykin matkailijoihin (esim. Luthje, 2010; Honkanen & Mustonen, 2005; Ylätaalo & Virtanen, 2007). Yleisiä tutkimuskohteita ovat muun muassa matkalle lähdön syyt, odotukset, matkailijan käyttäytyminen matkakohteessa, matkan aikana koetut elämykset ja kokemukset sekä tyytyväisyys.

Matkailun lähtöalue (traveller generating region) on alue, joka ”luo” matkailijoita. Sieltä matkailijat lähtevät liikkeelle, ja se mahdollistaa asukkaalleen matkustamisen perusedellytykset, kuten riittävän toimeentulon, vapaa-ajan, liikkumisen vapauden sekä infrastruktuurin, jota tarvitaan alueelta pois matkustamiseen. Matkailututkimuksessa lähtöalueita on tutkittu suhteellisen vähän ”lähtöalueen” käsitteen avulla, mutta muilla tieteenaloilla on tehty kulutukseen, nyky-yhteiskuntaan ja kulttuuriin liittyvää tutkimusta, jota voidaan soveltaa lähtöaluetutkimukseen.

Läpikulkualue (transit route) tarkoittaa alueita, joiden kautta kuljetaan matkalla määränpäähen. Matkustamisen tavasta riippuen matkailijan yhteys läpikulkualueeseen voi olla erittäin lyhyt ja vähämerkityksinen tai sitten hyvinkin pitkä ja merkittävä. Läpikulkualue jää tutkimuksissa usein vähälle huomiolle, mikä Leiperin

mielestä oli yksi suurimpia puutteita matkailualojen kannalta. Tämän hän on osoittanut erinomaisesti tutkimalla matkailualoilla tapahtuvia markkinointierehdyksiä (ks. esim. Leiper, 1997).

Matkailun kohdealue (tourist destination region) on yleensä alue, jossa matkailija viettää ajallisesti suurimman osan matkastaan. Poikkeuksia ovat esimerkiksi liike-, pyhiinvaellus- ja kiertomatkat, joissa suurin osa ajasta menee matkustamiseen. Kohdealueeseen liittyvää tutkimusta onkin tehty runsaasti (esim. Ahtola, 2005; Kauppila, Rusanen & Muilu, 2005; Reunanen, Salmi & Hiedanpää, 2012). Tutkimusteemoja ovat esimerkiksi matkailijoita kohteeseen houkuttelevat asiat, kuten vetovoimatekijät, matkakohteiden imago, paikallisiin asukkaisiin liittyvät kysymykset, matkailualueen kehitys ja sen erilaiset vaiheet sekä matkailun vaikutukset ja niiden hallinta.

Viidentenä keskeisenä kokonaisjärjestelmän osana ovat *matkailutoimialat* (tourism industries), jotka tuottavat palveluita matkailijoille matkan eri vaiheissa. Leiper puhui aina toimialoista monikossa – tämä liittyi ajatukseen ”matkailualojen osittaisesta teollistumisesta”, jota hän myös käsitteli paljon julkaisuissaan. (ks. esim. Leiper, Stear, Hing & Firth, 2008). Matkailutoimialoihin liittyvää tutkimusta tehdään runsaasti. Tutkimuskohteet vaihtelevat yksittäisistä yrittäjistä ja yrityksistä tietyn alueen tai koko maailman matkailuelinkeinon. Näkökulmana voi olla liiketoiminta yleisemmin tai jokin sen osa-alueista, kuten esimerkiksi markkinointi tai tuotekehitys (esim. Laitamäki & Hämäläinen, 2008; Turunen, 2006; van der Duim, van Marwijk, Ndubi & Getene, 2006).

Matkailun kokonaisjärjestelmä toimii matkailun erilaisissa toimintaympäristöissä, joista mainittakoon taloudellinen, ekologinen, kulttuurinen, sosiaalinen, poliittinen, juridinen ja teknologinen ympäristö. Kokonaisjärjestelmän eri osat ovat vuorovaikutuksessa sekä toistensa että toimintaympäristöjensä kanssa. Kohdealueella tapahtuvat muutokset vaikuttavat muun muassa siihen, millaisia matkailijoita alue houkuttelee. Esimerkiksi taloudellisen taantuman vaikutukset puolestaan heijastuvat monin tavoin matkailujärjestelmän kaikkiin osiin. Niin ikään poliittisen järjestelmän muutos, vaikkapa diktatuurin kukistuminen tai maan demokratisoituminen, muuttaa yleensä radikaalisti matkailua kyseisessä maassa.

Kokonaisjärjestelmän käsitettä on matkailututkimuksissa sekä kiitetty että kritisoitu. Useimmissa tutkimuksissa on todettu sen antavan selkeän pohjan matkailuliiketoiminnan hahmottamiselle. Esimerkiksi Peeters (2012) pitää Leiperin mallia esimerkkinä kehittyneestä matkailujärjestelmästä. Muut tutkijat voisivat hänen mukaansa ottaa siitä mallia sen sijaan, että keskittyvä liiaksi vain johonkin tiettyyn matkailuliiketoiminnan osaan. Toisaalta Farrellin ja Twining-Wardin (2004) mukaan malli johdattaa ajatukset helposti matkailun liiketoiminnalliseen puoleen, jolloin muut näkökulmat jäävät syrjään. Tällainen yhteiskunnallinen kritiikki viittaa Leiperin käyttämään käsitteeseen ”tourism industries”, jonka voidaan kuvitella kapea-alaisesti käsittävän ainoastaan liiketoimintaan liittyvät toimialat, mutta joka laajemman käsityksen mukaisesti pitää sisällään myös koulutuksen, tutkimuksen sekä muut matkailun sidosryhmät (Hall, 2007a).

Lamont (2009) puolestaan on kiinnittänyt huomiota siihen, että tietyissä matkailumuodoissa keskeistä on itse matkalla olo, ei niinkään tietty kohdealue; esimerkkinä tästä on Lamontin kuvaama polkupyörämatkailu. Hallin (2013) mukaan Lei-

perin järjestelmä ei myöskään ota huomioon matkailijoiden päätöksentekoprosessia matkan aikana, jolloin jokin uusi matkakohde voi tulla valituksi alkuperäisen kohteen tilalle esimerkiksi parantuneen saavutettavuuden takia. Hall (2007a, s. 29) onkin itse kehittänyt matkailujärjestelmän, jossa hän erottelee tuotanto- ja kulutusprosessit toisistaan. Baggio ja Sainaghi (2011) pitävät Leiperin kokonaisjärjestelmää liian yksinkertaisena ja lineaarisena ja peräänkuuluttavat realistisempaa orgaanista järjestelmää, jolla olisi lähes ”elävät” osat. Esitetty kritiikki on varmasti aiheellinen; matkailu ei ole aina niin yksinkertaista kuin se kokonaisjärjestelmäteorian mukaan näyttäisi olevan. Toisaalta tämä on nimenomaan järjestelmäajattelun myönteinen puoli – se antaa kehiksen, joka esittelee monimutkaisuutta yksinkertaisemmalla tavalla. Sen avulla on mahdollista ymmärtää kokonaisvaltaisesti järjestelmiin liittyviä osia ja samalla järjestelmiä voidaan soveltaa paremmin erityistapauksiin sopiviksi. Tässä artikkelissa matkailun kokonaisjärjestelmää käytetään teoreettisena rakenteena, joka antaa kehikset matkailututkimukselle. Tarkoituksena on pohtia, miten helposti erilaisia kirjoituksia voidaan luokitella kokonaisjärjestelmän mukaisesti. Artikkelin lopussa ehdotetaan luokittelun pohjalta vaihtoehtoisia malleja teorian käyttöön.

Tutkimusmenetelmät ja aineisto

Kirjallisuuskatsaus on tehty Matkailututkimus-lehdessä vuosina 2005–2013 julkaistujen kirjoitusten pohjalta. Empiirinen tutkimusaineisto kerättiin kahden tutkijan yhteistyönä. Työstämisen alussa tutkijat määrittelivät yhdessä, millä perusteella kirjoitukset jaettiin matkailun kokonaisjärjestelmän mukaisiin luokkiin. Luokat ovat *matkailija*, *lähtöalue*, *läpikulkualue*, *matkailun kohdealue*, *matkailutoimialat* ja *matkailun toimintaympäristöt*. Kirjoituksia on ensin tarkasteltu ja luokiteltu laadullisesti yhden tutkijan työnä, myöhemmässä vaiheessa toinen tutkija on käynyt tiedostot läpi varmistaen näin yhteisen rakenteen ja ymmärryksen.

Lehden pääkirjoitukset ja esipuheet jätettiin pois tarkastelusta, sillä ne keskittyvät pääasiassa lehden sisältöön. Analysoitavaksi jäi 76 kirjoitusta: 30 artikkelia, 15 kirjarvostelua, 16 katsausta, 10 puheenvuoroa, 2 keskustelua ja 3 väitöskirjan esittelyä. Seitsemää poikkeusta lukuun ottamatta Matkailututkimus-lehden kirjoitukset ovat jaettavissa sisällön perusteella edellä mainittuihin luokkiin.

Seuraavaksi esitellään lehden kirjoitukset luokkien avulla. Luokittelu on pyritty tekemään yksiselitteisesti niin, että jokainen kirjoitus on luokiteltu ainoastaan yhteen aihepiiriin. Esimerkkien avulla esitellään kuitenkin myös muita luokittelumahdollisuuksia ja luokitteluun liittyviä pohdintoja. Leiperin teoriaa on kritisoitu siitä, että se ei anna tarpeeksi kattavaa kuvaa koko matkailusta (ks. esim. Baggio & Sainaghi, 2011). Matkailututkimus-lehden kirjoitusten analysoinnin pohjalta tähän kritiikkiin on mahdollista yhtyä. Artikkelin loppupuolella tuodaan esille järjestelmään liittyviä rajoitteita sekä mahdollisia ehdotuksia teorian täydentämiseksi.

Tulokset – Kirjallisuuskatsaus

Lehden kirjoituksista 16 kappaletta, eli noin viidesosa kaikista mukana olleista, käsittelee *matkailijaa*. Näiden kirjoitusten taustalla on usein matkailijoiden kokemuksiin, elämyksiin, taustoihin tai motiiveihin liittyvä tutkimus. Hyvänä esimerkkinä matkailijaa käsittelevästä artikkelista on Juulia Räikkösen (2007) tutkimus matkailijan hyvistä matkailukokemuksista. Matkailijan kokemuksiin perustuvista tutkimuksista poiketen Jari Lunnas (2005) käsittelee artikkelissaan seikkailumatkailua kiipeilyetiikan näkökulmasta. Seikkailumatkailu ja kiipeily eivät ole itsessään luokiteltavissa matkailun kokonaisjärjestelmäteorian sisältämiin yksittäisiin luokkiin, ellei niitä nähtäisi matkailijoille tiettyjä palveluita tarjoavina matkailutoimialoina. Lunnaksen artikkelin pohjana on kuitenkin käytetty seikkailumatkailijoille ja kiipeilijöille suunnattua tutkimusta, ja artikkelissa puhutaan matkailijoita koskevasta eettisistä periaatteista sekä kiipeilijöiden sosiaalisesta järjestäytymisestä, joten kyseessä on matkailijatutkimus. Kuten myöhemmin todetaan, seikkailumatkailu ja muut erityismatkailutyypit, jolloin niitä koskevien tutkimusten voidaan ajatella liittyvän kokonaisjärjestelmän jokaiseen osaan.

Matkailun kokonaisjärjestelmän teorian kannalta mielenkiintoinen artikkeli on Riikka Puhakan (2005) *Matkailijoiden asenteet kansallispuistojen matkailukehittämiseen*. Artikkeli pohjautuu matkailijatutkimukseen, mutta tutkimuksen näkökulmana on kansallispuiston, tässä yhteydessä matkan kohdealueen, kehittäminen. Osittain samanlaisen näkökulman tarjoaa artikkeli *Finländarnas kunskap om ekotourism* (Björk, 2008), jossa matkailijoiden tietoisuuden lisäksi tarkastellaan Suomea ekomatkailun kohteena. Mainittujen tutkimusten ollessa matkailijoille suunnattuja artikkelit on luokiteltu matkailijalähtöisesti.

Lähtöaluetta koskevat tutkimukset ovat jääneet julkaisuissa hyvin vähälle huomiolle. Valmismatkan ostajan tietotarpeita käsittelevä artikkeli (Renfors, 2011) sekä Vainikan (2011) vastapuheenvuoro aiheeseen matkanjärjestäjien ja myyntivirkailijoiden näkökulmasta ovat kirjoituksia, jotka olisivat tutkimusympäristön perusteella luokiteltavissa lähtöaluetta koskevaksi tutkimukseksi. Varsinaisessa luokittelussa ensimmäinen on kuitenkin matkailijatutkimus ja jälkimmäinen matkailutoimialoihin keskittyvää tutkimusta. Kaikista kirjoituksista ainoastaan Pekka Kauppilan (2008) Levin ja Rukan mökkirakennusten omistajien asuinpaikkakuntiin liittyvä tutkimus voidaan luokitella lähtöaluetutkimukseksi.

Lähtöalueeseen painottuvien kirjoitusten tapaan *matkailun läpikulkualuetta* on käsitelty lehdessä ainoastaan yhdessä kirjoituksessa. Tanja Löytynojan (2007) kirjarvostelun kohteena olevan kirjan aiheena on matkailu ja rajat. Arvioitavassa teoksessa käsitellään maiden välisiä rajoja matkakohteena, joten teos voisi olla luokiteltavissa myös matkailun kohdealuetta koskevaksi tutkimukseksi. Lehden tutkimuksiin painottuvista artikkeleista yksikään ei käsittele läpikulkualuetta.

Huomattava osa (28 kappaletta, noin 37 %) Matkailututkimus-lehden kirjoituksista käsittelee *matkailun kohdealuetta*. Kohdealueeseen liittyvät tutkimukset painottuvat matkakohteen tai -keskuksen kehittämiseen ja kehityksen tarkkailuun, alueen vetovoimatekijöihin, matkailun vaikutuksiin kohdealueella sekä paikalliseen väes-

töön. Kestävyys on toistuva teema artikkeleissa, jotka käsittelevät matkailun ja kohdealueen välistä suhdetta (esim. Wearing, van der Duim & Schweinsberg, 2007).

Poikkeuksena paikkasidonnaisesta kohdetutkimuksesta on Riikka Puhakan (2006) kirja-arvostelu Jari Järviluoman teoksesta, jossa tarkastellaan luonnon merkitystä matkailun vetovoimatekijänä. Vaikka kirjassa käsitellään Lapin matkailukeskuksia, päähuomio on luonnossa. Luonnon lisäksi matkakohteena voi olla myös yksittäinen tuote, kuten Raija Komppulan ja Auvo Kostiaisen (2007) arviomassa Kaarina Kanteleen tutkimuksessa Lapin kannustematkailun kehityksestä tai Raija Komppulan, Sanna Hakulisen ja Saira Saraniemen (2009) tutkimuksessa Lapin joulucharter-tuotteen elinkaaresta.

Huomionarvoista on, että kohdealuetta koskevissa kirjoituksissa esillä ovat erityisesti kansallispuistot (esim. Cottrell & Raadik, 2008; Ferrari, 2012; Tuulentie, 2007). Teoreettisena lähtökohtana matkailukohteen kehitystä kuvaavissa tutkimuksissa on käytetty Butlerin matkailualueen elinkaarimallia (ks. Kauppila, 2006; Komppula et al. 2009). Tekstien analysoinnissa ei tullut esille muita selkeitä yhteneväisyyksiä tutkimusten taustalla olevissa teorioissa.

Matkailutoimialoilla tarkoitetaan sekä matkailutoimialoja liiketoiminnan näkökannalta että matkailun kehittämisen mukana olevia toimijoita (Leiper, 2004, s. 51). Myös lehden kirjoitusten luokittelu matkailutoimialojen mukaan muodostui kaksijakoiseksi. Osa kirjoituksista käsittelee matkailutoimialoja liiketoiminnan, johtamisen, strategisen kehittämisen ja eri toimijoiden välisen yhteistyön näkökulmista (esim. Turunen, 2006; Vainikka, 2011; van der Duim, van Marwijk, Ndubi & Fetene, 2006; van Hal & van der Duim, 2009). Lehdessä on myös julkaistu useita suomalaiseseen matkailututkimukseen ja -koulutukseen liittyviä kirjoituksia (esim. Honkanen, 2011; Kostiaisen, 2008; Saari, 2011; Saarinen, 2008b; Seikkula, 2011; Smeds, 2011; Toivonen, 2006). Nämäkin kirjoitukset sijoittuvat luokittelussa matkailutoimialaan, ovathan tutkimus ja matkailun koulutus tiukasti yhteydessä matkailuun. Näin ollen matkailututkimus voidaan nähdä matkailun kokonaisjärjestelmä -teoriassa osana matkailutoimialoja. Ensin mainitut toimialakohtaiset kirjoitukset ovat selvästi liiketoimintaan painottuvia, kun taas jälkimmäiset liittyvät matkailun tutkimiseen ja kehittämiseen laajemmin. Yhteensä matkailutoimialoihin liittyviä kirjoituksia oli 16.

Matkailun toimintaympäristöt eivät itsessään ole matkailun kokonaisjärjestelmän osa vaan matkailuun laajemmin vaikuttava kokonaisuus. Lehden kirjoituksista seitsemän liittyi toimintaympäristöön. Luokittelu ei kuitenkaan tässäkin yhteydessä ollut ongelmatonta. Ainoastaan ilmastonmuutosta käsittelevät kirjoitukset olivat selkeästi luokiteltavissa toimintaympäristöä koskeviksi (ks. Tervo, 2007; Tervo & Saarinen, 2006). Toisaalta toimintaympäristön voidaan ajatella tarkoittavan myös yleisiä matkailun trendejä, matkailuun vaikuttavia suuntauksia sekä yhteiskunnallisia ja globaaleja ilmiöitä: siten artikkelit autenttisuudesta (Hall, 2007b), matkailukysynnän tulevaisuuden trendeistä (Puhakka, 2011) sekä matkailun, köyhyiden lievittämisen ja luonnonsuojelun välisistä suhteista (Tassone & van der Duim, 2010) ovat luokiteltavissa toimintaympäristöön. Näissä kirjoituksissa käsitellään yhteiskunnallisten sekä globaalien ilmiöiden ja matkailun välistä vuorovaikutusta ja suhdetta.

Poliittiset päätökset vaikuttavat matkailuun ja matkailutoimijoihin luoden näin osaltaan toimintaympäristöä matkailulle. Julia Jäniksen (2012) esiteltävänä olevassa

väitöskirjassa käsitellään Namibian kansallisia kehitystavoitteita matkailuyrittäjien näkökulmasta. Vaikka väitöskirja sijoittuu Namibiaan, kirjoitus on luokiteltu matkailun toimintaympäristöä, ei matkailun kohdealuetta, koskevaksi. Namibia on alue, johon tutkimuksen kohteena olevan toimintaympäristön muutokset vaikuttavat. Kirjoitus tarjoaakin hyvän esimerkin politiikan ja matkailun välisestä suhteesta.

Edellä esiteltujen luokkien ja kirjoitusten lisäksi lehdessä on seitsemän kirjoitusta, joita ei voitu luokitella mihinkään matkailun kokonaisjärjestelmän luokkaan, koska ne ovat pääasiallisesti kirjoituksia matkailusta ilmiönä. Mielenkiintoisia ovat tekstit, joissa käsitellään massaturismia (Takanen, 2009), kulttuurimatkailua (Go, 2009) sekä liikuntamatkailua (Vehmas, 2009). Niissä kaikissa on kyse matkailun muotojen kuvauksesta ilman paikkasidonnaisuutta. Sitä vastoin artikkelit hyvinvointimatkailusta, joka myös voidaan katsoa matkailun muodoksi, ovat selkeästi luokiteltavissa matkailun kohdealueeseen kuuluviksi, sillä niissä tarkastellaan tiettyjen alueiden hyvinvointimatkailua (ks. Björk, Tuohino & Konu 2011; Kangas & Tuohino, 2008). Näin ollen luokittelun mahdottomuus koskee ainoastaan kirjoituksia, joista paikka-konteksti puuttuu.

Keskustelu

Vaikka Leiperin teoriaa matkailun kokonaisjärjestelmästä ei ole ensisijaisesti kehitetty julkaisujen ja kirjoitusten luokitteluun, on sen avulla mahdollista tehdä kiinnostavia havaintoja. Tärkeänä ensimmäisenä huomiona voidaan todeta, että kirjoitusten luokittelu tuo esiin teorian sisältämät rajoitukset luokittelun välineenä jos tutkimukset pyritään luokittelemaan ainoastaan yhteen järjestelmän osaan kuuluviksi. Tutkimukset, joissa käsitellään matkailun muotoja tai ilmiöitä ilman paikka- tai matkailijakontekstia, eivät sisälly teorian mihinkään yksittäiseen osaan. Toisaalta, kuten aiemmin seikkailumatkailuun liittyvän pohdinnan yhteydessä todettiin, matkailun eri muodot (mm. seikkailu-, hyvinvointi- tai massamatkailu) ovat osa matkailun moninaisuutta sisältyen näin läpileikkaavina kokonaisjärjestelmään.

Taulukko 1: Matkailututkimus-lehden kirjoitusten luokittelu

Luokka	Matkailijat	Lähtöalue	Läpikulkualue	Matkailun kohdealue	Matkailu-toimialat	Matkailun toimintaympäristö	Ei luokkaa	Yht.
Lkm	16	1	1	28	16	7	7	76
%	21	1,5	1,5	37	21	9	9	100

Aiemmin mainittu näkemys matkailututkimuksen ja -koulutuksen sisällyttämisestä osaksi matkailutoimialoja tarkoittaa kokonaisjärjestelmä teoriaa. Tällainen lisäys on looginen tapa nähdä matkailun toimialat liiketaloudellista näkökulmaa laajemmin. Matkailututkimus ja koulutus ovat osa kokonaisjärjestelmää, sillä niiden vaikutuksesta toimialat kehittyvät ja uudistuvat. Leiperin omissa kirjoituksissa pai-

nottui liiketaloudellinen tausta-ajatus, mutta järjestelmää kehittäneiden tutkijoiden kirjoituksissa toimialoista löytyy laajempia tulkintoja. Esimerkiksi Hallin (2007a, s. 36) mukaan matkailutoimialat voidaan jakaa kolmeen osaan, jotka ottavat huomioon myös tutkimuksen, koulutuksen sekä henkilöstön:

I) *Matkailun tuotteet mahdollistavat yritykset, organisaatiot ja muut tahot.* Esimerkiksi majoitus- ja ravitsemisliikkeet, kokouskiinteistöt, huvipuistot, vapaa-ajan-keskukset, kansallispuistot, kaupat, kasinot, matkailuneuvonta, festivaalit sekä muut erikoistapahtumat.

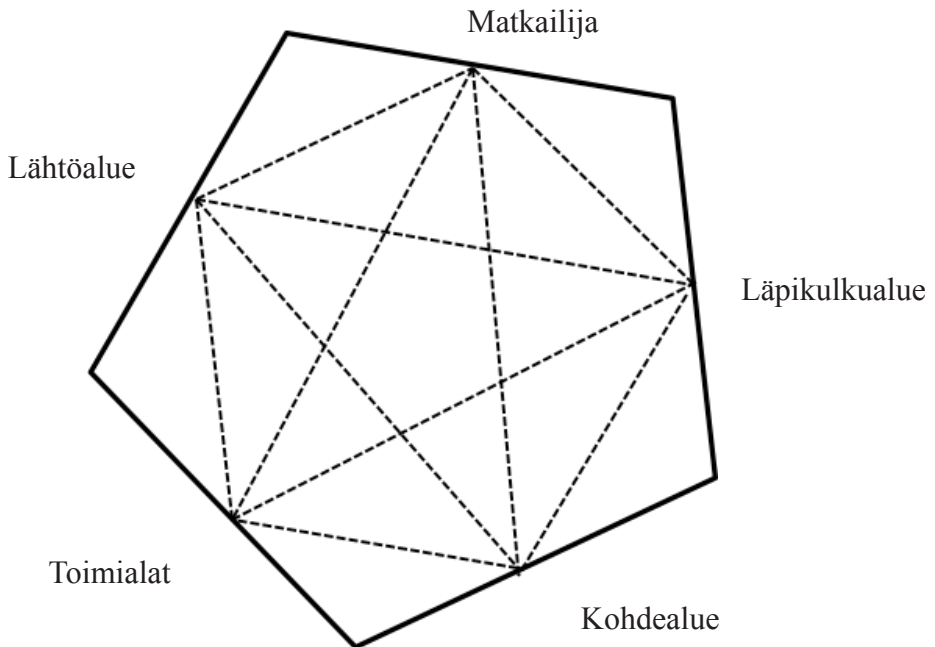
II) *Matkustamisen kohteeseen, kohteessa ja kohteesta mahdollistavat yritykset, organisaatiot ja tahot eli matkailupalvelut.* Esimerkiksi lentoyritykset, linja-autoliikennöitsijät, vuokra-autoliikkeet, junat ja laivayhtiöt sekä matkatoimistot, ohjelmanjärjestäjät, virtuaaliset varausjärjestelmät ja keskusvaraamot. Näiden lisäksi myös kohteiden markkinointi- ja myyntiorganisaatiot voidaan laskea matkailupalveluiksi.

III) Toimialojen *inhimillinen osio*: matkailun kaikilla osa-alueilla toimiva ammattitaitoinen ja koulutettu henkilöstö, yritykset ja henkilöstöä palvelevat liitot ja järjestöt sekä tahot, jotka tutkivat, kouluttavat ja kehittävät toimialoilla tarvittavia tietoja ja taitoja.

Tärkeä huomio kirjoitusten analyysin pohjalta on, että suomalaisessa matkailututkimuksessa on käsitelty hyvin vähän lähtö- ja läpikulkualuetta, kun taas matkailun kohdealue on saanut osakseen runsasta huomiota. Luokittelun avulla voidaan pohdita myös, mitä matkailun osa-aluetta voitaisiin tutkia enemmän. Nykyaikana, kun monet suomalaiset kunnat panostavat matkailualoihin, on vastuutonta olla tekemättä tutkimusta kaikista matkailun kokonaisjärjestelmän osista. Kaikki Suomen kunnat eivät ole tulevaisuuden matkailukohteita, joten on verorahojen tuhlausta, mikäli julkista rahaa sijoitetaan markkinointiin ja rakennusprojekteihin, jotka pohjautuvat liian myönteisiin kasvuolettamuksiin. Joidenkin alueiden ja kuntien tulisi matkakohteen sijaan keskittyä erinomaisen läpikulkualueen kehittämiseen ja tarjota ohikulkijoille tyypillisiä palveluita, kuten puhtaita ja toimivia wc-tiloja, jotka Hallin (2013) mielestä ovatkin läpikulkualueiden tärkeimpiä vetovoimatekijöitä. On ymmärrettävää, että monetkaan alueet eivät halua profiloitua ensisijaisesti puhtaiden wc-tilojen tarjoajiksi samaan aikaan, kun naapurikunta niittää mainetta taidegallerioilla ja lasketelukeskuksilla. Tosiasiassa kuitenkin toimiviin wc-tiloihin yhdistetyt, ohikulkevien matkailijoiden tarpeisiin vastaavat palvelut maksaisivat todennäköisesti niihin sijoitetut investoinnit nopeasti takaisin, toisin kuin kylpylä, elämyspuisto tai muu matkailutoimialoihin normaalisti liitetty suuren kokoluokan rakennushanke.

Kuten tuloksissa tuli ilmi, monet Matkailututkimus-lehden kirjoitukset ovat matkailun kokonaisjärjestelmä -teorian avulla luokiteltuina rajatapauksia ja niiden luokittelu myös toisella tavalla olisi ollut mahdollista. Tekstit luokiteltiin kuitenkin niiden pääasiallisen tutkimuskehityksen mukaan ainoastaan yhteen kategoriaan kuuluviksi. Leiper (2004, s. 54) itse huomautti, että ”*mallia ei ole kehitetty tavalla, joka suosisi ainoastaan yhtä tieteellistä näkökantaa ... Sen sijaan se mahdollistaa poikkiteieteellisen tutkimuksen ja opiskelun osoittamalla, miten yksinkertaiset ja ympäristöä huomioivat aiheet voidaan nähdä kokonaisuutena. Näiden aiheiden tutkimiseen voi-*

daan käyttää minkä tahansa tieteenalan olettamuksia ja menetelmiä. Toisin sanoen, matkailun kokonaisjärjestelmä auttaa meitä järjestelemään tietoamme matkailusta. Mitä enemmän kokonaisvaltaista tutkimusta tehdään, sitä vähemmän matkailututkimus eriytyy erillisiksi osatiedoiksi ... Kehittämällä kokonaisvaltaista näkemystä matkailusta, jossa erilaiset osat ovat kytköksissä keskenään, syntyy tie ymmärtämiseen.” Kuvio 2 on Leiperin ehdotus siitä, kuinka matkailua voidaan järjestelmällisesti tutkia sekä opiskella matkailun kokonaisjärjestelmä huomioiden.



Tiedealoja ja teorioita: järjestelmäteoria, yhteiskuntatiede, psykologia, maantiede, talousala, johtamisteoria, ympäristötiede ym.

Kuvio 2: Matkailututkimuksen järjestelmällinen malli (Leiper, 2004, s. 54)

Viitaten Tuomisen (2006, s. 83) huomioon, jonka mukaan ”tarvittaisiin systemaattinen tutkimus suomalaisten” matkailututkimuksesta, voidaan todeta, että tämä artikkeli antaa yhden tutkimuskehityksen. Leiperin matkailun kokonaisjärjestelmään pohjautuvan analyysin rinnalla voitaisiin mieltä myös kirjoitusten teemoittelua tutkimusaiheittain (ks. esim. Saarinen, 2003; Tuominen, 2006). Näin olisi mahdollista saada kattava kuva suomalaisen matkailututkimuksen aihepiireistä.

Johtopäätökset

Artikkelin tavoitteena oli esitellä Neil Leiperin kehittämä teoria matkailun kokonaisjärjestelmästä laajemmalle suomalaiselle yleisölle sekä tutkia, mihin kokonaisjärjestelmän osa-alueisiin Suomen matkailututkimus on tähän mennessä keskittynyt.

Matkailututkimus-lehti on vain yksi suomalaisen matkailututkimuksen julkaisukanavista, mutta sen tärkeys ja merkitys on kiistaton. Julkaisu on ainoa kansallinen matkailufoorumi, joka välittää suomalaisille matkailututkijoille ja opiskelijoille tieteellisiä tutkimuksia ja niiden tuloksia pääosin omalla äidinkielellä. Matkailun kokonaisjärjestelmän rajoitukseksi todettiin, että laajempia kokonaisuuksia, kuten matkailun ilmiöitä sekä muotoja, ei ole mahdollista luokitella omaan kategoriaan. Lähes 80 % kaikista Matkailututkimus-lehdessä tähän mennessä julkaistuista kirjoituksista on keskittynyt joko matkailijoihin, kohdealueisiin tai toimialoihin, kun taas matkailun lähtö- ja läpikulkualueista sekä toimintaympäristöistä on tehty tutkimusta vain nimellisesti. Matkailujärjestelmässä kaikki osatekijät ovat kytköksissä toisiinsa, ja liiallinen keskittyminen vain yhteen osaan jättää huomiotta järjestelmän muissa osissa tapahtuvat muutokset. Matkailun tulevaisuuden ennakoinnin kannalta tämä huomio suomalaisesta matkailututkimuksesta on syytä ottaa vakavasti.

Kiitokset

Kirjoittajat kiittävät Heli Ilolaa ja Soile Veijolaa arvokkaista kommentteista teoriaosan muotoilussa ja tekstin sujuvuuden lisäämisessä sekä artikkelin vertaisarvioijia nopeasta, ystävällisestä ja hyödyllisestä kritiikistä.

Lähteet

- Ahtola, J. (2005). The Heyday of Urban Tourism? Socio-cultural Perspectives on the Conditions of the International Tourism Development in Prague. *Matkailututkimus*, 1, 86–97.
- Baggio, R. & Sainaghi, R. (2011). Complex and Chaotic Tourism Systems: Towards a Quantitative Approach. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 23(6), 840–861.
- Bertalanffy, L. von (1973). *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. Harmondsworth: Penguin.
- Björk, P. (2008). Finländarnas kunskap om ekoturism. *Matkailututkimus*, 4(1), 5–22.
- Björk, P., Tuohino, A. & Konu, H. (2011). Wellbeing Tourism in Finland – a Wide Perspective. *Matkailututkimus*, 7(2), 26–41.
- Cottrell, S. P. & Raadik, J. (2008). Socio-cultural Benefits of PAN Parks at Bieszczady National Park, Poland. *Matkailututkimus*, 4(1), 56–67.
- Farrell, B. H. & Twining-Ward, L. (2004). Reconceptualizing Tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(2), 274–295.
- Ferrari, S. & Pratesi, C. A. (2012). National Parks in Italy: Sustainable Tourism Marketing Strategies. *Matkailututkimus*, 8(1), 7–23.
- Go, F. M. (2009). Culture with a Twist Challenge for the “Land of Miracles”. *Matkailututkimus*, 5(2), 66–70.
- Hall, C. M. (2007a). *Introduction to Tourism in Australia: Development, Issues and Change* (viides painos). Frenchs Forest, NSW: Pearson Education.
- Hall, C. M. (2007b). Revisiting Authenticity Revisited. *Matkailututkimus*, 3(1), 109–112.
- Hall, C. M. & Page, S. (2010). The Contribution of Neil Leiper to Tourism Studies. *Current Issues in Tourism*, 13(4), 299–309.

- Hall, C.M. (2013). Destination Competitiveness, Experience Economies, and Green Growth: Myths, Greenwash or Just Plain Lies?. *Esitys Lapin Yliopistolla* 10.10.2013. Versio haettu 20.10.2013 osoitteesta: http://www.academia.edu/4355931/Tourism_and_Green_Growth
- Honkanen, A. & Mustonen, P. (2005). Sosiodemografiset tekijät ja elämäntapa matkailukulutusta selvittävinä tekijöinä: kausaalinen analyysi. *Matkailututkimus*, 1, 3–25.
- Honkanen, A. (2008). Matkailututkimuksen lama? *Matkailututkimus*, 4(2), 3–4.
- Honkanen, A. (2009). Matkailututkimuksen suhde vapaa-ajan tutkimukseen. *Matkailututkimus*, 5(2), 3–4.
- Honkanen, A. (2011) Yliopistot ja ammattikorkeakoulut matkailun koulutuksessa, tutkimuksessa ja kehittämisessä. *Matkailututkimus*, 7(2), 45–47.
- Jänis, J. (2012). Matkailun ja kehityksen suhde Namibiassa – Tutkimus valtion matkailupolitiikasta ja paikallisten matkailuyrittäjien politiikkatiedosta. *Matkailututkimus*, 8(1), 44–52.
- Kangas, H. & Tuohino, A. (2008). Lake Wellness. Uusi itäsuomalainen innovaatio? *Matkailututkimus*, 4(1), 23–41.
- Kauppila, P., Rusanen, J. & Muilu, T. (2005). Pohjois-Suomen suurten matkailukeskusten ja niiden sijaintikuntien väestökehitys: paikkatietonäkökulma. *Matkailututkimus*, 1, 26–45.
- Kauppila, P. (2006). Matkailukeskusten muuttuvat toiminnot tilassa ja ajassa: teoreettinen näkökulma. *Matkailututkimus*, 2(1), 19–40.
- Kauppila, P. (2008). Missä asuvat Levin ja Rukan mökkirakennusten omistajat? Maantieteellisestä jakautumisesta etäisyysmalleihin. *Matkailututkimus*, 4(2), 25–48.
- Komppula, R. & Kostianen, A. (2007). Kannustematkailun historiaa. *Matkailututkimus*, 3(1), 122–123.
- Komppula, R., Hakulinen, S. & Saraniemi, S. (2009). Lapin joulucharter-tuotteen elinkaari. *Matkailututkimus*, 5(2), 19–42.
- Kostianen, A., Honkanen, A., Björk, P., Hall, C.M., Saarinen, J. & Vehmas, H. (2005). Esipuhe. *Matkailututkimus*, 1, 3–4.
- Kostianen, A. (2008). Suomalainen matkailun historian tutkimus. *Matkailututkimus*, 4(1), 42–55.
- Laitamäki, J.M. & Hämäläinen, T.J. (2008). Global Strategies for Destination Management Organizations – Focus on Country Brand Experience Management. *Matkailututkimus*, 4(2), 5–24.
- Lamont, M. J. (2009). Independent Bicycle Tourism: a Whole Tourism System Perspective. *Tourism Analysis*, 14(5), 605–620.
- Leiper, N. (1997). Big Success, Big Mistake at Big Banana, Marketing Strategies at Roadside Attractions and Theme Parks. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 6(3–4), 103–121.
- Leiper, N. (2004). *Tourism Management*. (Kolmas painos). Frenchs Forest, NSW: Pearson Education.
- Leiper, N., Stear, L., Hing, N. & Firth, T. (2008). Partial Industrialisation in Tourism: A New Model. *Current Issues in Tourism*, 11(3), 207–235.
- Lunnas, J. (2005). Seikkailumatkailu kiipeilyetiikan näkökulmasta. *Matkailututkimus*, 1, 46–62.
- Lüthje, M. (2010). Miten matkailijat hankkivat elämyksiä? Havaintoja toimintaperiaatteista internetin keskusteluryhmissä. *Matkailututkimus*, 6(1–2), 30–49.
- Löytynoja, T. (2007). Kansainväliset rajat matkailututkimuksen kohteina. *Matkailututkimus*, 3(1), 126–129.
- Mathieson, A. & Wall, G. (1982). *Tourism: Economic, Physical and Social Impacts*. London: Longman.

- McKercher, B. (2013). 250 Journals. Tourism Research Information Network – Trinet. Sähköpostituslista – 17.9.2013
- Mill, R. & Morrison, A. (1985). *The Tourism System. An Introductory Text*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Müller, D. (200X). *Second Home Tourism in the Swedish Mountain Range*, Teoksessa: C.M. Hall & S. Boyd, (Toim.). *Nature-based Tourism in Peripheral Areas: Development Or Disaster?* (s. 133–148). Clevedon: Channel View Publications
- Peeters, P. (2012). *A Clear Path Towards Sustainable Mass Tourism? Rejoinder to the Paper ‘Organic, Incremental and Induced Paths to Sustainable Mass Tourism Convergence’ by David B. Weaver*. *Tourism Management*, 33(5), 1038–1041.
- Puhakka, R. (2005). *Matkailijoiden asenteet kansallispuistojen matkailukehittämiseen*. *Matkailututkimus*, 1, 63–85.
- Puhakka, R. (2006). *Tutkittua tietoa luonnon vetovoimaisuudesta*. *Matkailututkimus*, 2(1), 85–94.
- Puhakka, R. (2011). *Matkailukysynnän tulevaisuuden trendit*. *Matkailututkimus*, 7(1), 34–43.
- Renfors, S.-M. (2011). *Potentiaalisen ostajan tiedontarpeet valmismatkan myyntitapahtumassa*. *Matkailututkimus*, 7(1), 8–23.
- Reunanen, S., Salmi, J. & Hiedanpää, J. (2012). *Merikarvianjoki – elämysten ja toimeentulon virta*. *Matkailututkimus*, 8(2), 7–22.
- Räikkönen, J. (2007). *Matkalla koettuja elämyksiä ja elettyjä kokemuksia. Millainen on hyvä matkailukokemus?* *Matkailututkimus*, 3(1), 27–52.
- Räikkönen, J. (2010). *Kotimaista ja kansainvälistä Matkailututkimusta paperilla ja verkossa*. *Matkailututkimus*, 6(1), 5–6.
- Räikkönen, J. (2011). *Väitöskirjatutkimukset esille Matkailututkimus-lehteen*. *Matkailututkimus*, 7(1), 5–7.
- Räikkönen, J. (2012). *Matkailututkimus-lehti – Suomen matkailututkimuksen seuran tärkein tehtävä*. *Matkailututkimus*, 8(2), 5–6.
- Saari, S. (2011) *Miksi Suomen matkailubrändin kirkastajia ja palvelujen kehittäjiä tarvitaan tulevaisuudessa entistä vähemmän?* *Matkailututkimus*, 7(2), 47–49.
- Saarinen, J. (2003). *Tourism and Recreation as Subjects of Research in Finnish Geographical Journals*. *Tourism Geographies*, 5 (2), 220–227.
- Saarinen, J. (2008a). *Matkailu ja matkailun tutkimus: reagoinnista ennakointiin*. *Matkailututkimus*, 4(1), 3–4.
- Saarinen, J. (2008b). *Lisää kansainvälisyyttä ja laatua? Matkailun tutkimuksen ja sen arvioinnin ”uudet” haasteet*. *Matkailututkimus*, 4(2), 80–86.
- Seikkula, T. (2011) *LAMK/Matkailun ala uudistaa ja uudistuu – OKM palkitsee lakkausuhalla*. *Matkailututkimus*, 7(2), 49–51.
- Smeds, P. (2011) *Vaasan ammattikorkeakoulu – monikielisten matkailuosajien kouluttaja*. *Matkailututkimus*, 7(2), 51–52.
- Takanen, V. (2009). *Massaturismia päivitettyinä*. *Matkailututkimus*, 5(2), 71–73.
- Tassone, V. & Van der Duim, R. (2010). *Tourism, Poverty Alleviation and Nature Conservation. The State of Contemporary Research*. *Matkailututkimus*, 6(1–2), 7–29.
- Tervo, K. (2007). *Matkailua muuttuvassa ilmastossa?* *Matkailututkimus*, 3(1), 124–126.
- Tervo, K. & Saarinen, J. (2006). *Ilmastonmuutos ja matkailu. Katsaus ilmaston ja matkailun suhteeseen*. *Matkailututkimus*, 2(1), 57–70.
- Toivonen, T. (2006). *Näissäkö se nyt on? Ajatuksia Suomen matkailututkimusta koskevien raporttien pohjalta*. *Matkailututkimus*, 2(1), 76–84.
- Toivonen, T. (2009). *Miten arvio suomalaisesta matkailututkimuksesta tulisi tehdä?* *Matkailututkimus*, 5(2), 57–70.

- Turunen, H. (2006). Internationalisation of Small and Medium Sized Enterprises in the Tourism Industry. Towards a Resource Based View of Location Bound Companies. *Matkailututkimus*, 2(1), 4–18.
- Tuulentie, S. (2007). Kansallispuistojen matkailukäyttö on ajankohtainen aihe. *Matkailututkimus*, 3(1), 120–121.
- Vainikka, V. (2011). Matkanjärjestäjien myyntivirkailijoiden näkökulma valmismatkan tuotetietouteen. *Matkailututkimus*, 7(2), 42–44.
- Van der Duim, R., Van Marwijk, R., Ndubi, E. & Fetene, G. (2006). Ozi's Bed and Breakfast. A Case of Translation. *Matkailututkimus*, 2(1), 41–56.
- Van Hal, M. & Van der Duim, R. (2009). Collaborative Management of National Parks: The Case of Retezat National Park, Romania. *Matkailututkimus*, 5(1), 42–56.
- Vehmas, H. (2009). Liikuntamatkailu ja vapaa-ajan vakavoituminen. *Matkailututkimus*, 5(1), 57–66.
- Wearing, S., van der Duim & Schweinsberg, S. (2007). Equitable Representation of Local Porters. Towards a Sustainable Nepalese Trekking Industry. *Matkailututkimus*, 3(1), 72–93.
- Weaver, D. & Lawton, L. (2010). *Tourism Management (Neljäs painos)*. Milton, QLD: John Wiley & Sons Australia.
- Ylätalo, H. & Virtanen, T. (2007). Maku matkailun kentässä: Kulttuurin kulutus ja sosiaalinen erottautuminen matkailussa. *Matkailututkimus*, 3(1), 4–26.